Ursula K. Le Guin

DEVRİMDEN ÖNCEKİ GÜN

İllüstrasyonlar
Arnal Ballester

Çeviri
Ayberk Erkay

inka

Ursula K. Le Guin

DEVRİMDEN ÖNCEKİ GÜN

Yüreğimizde yeni bir dünya taşıyoruz

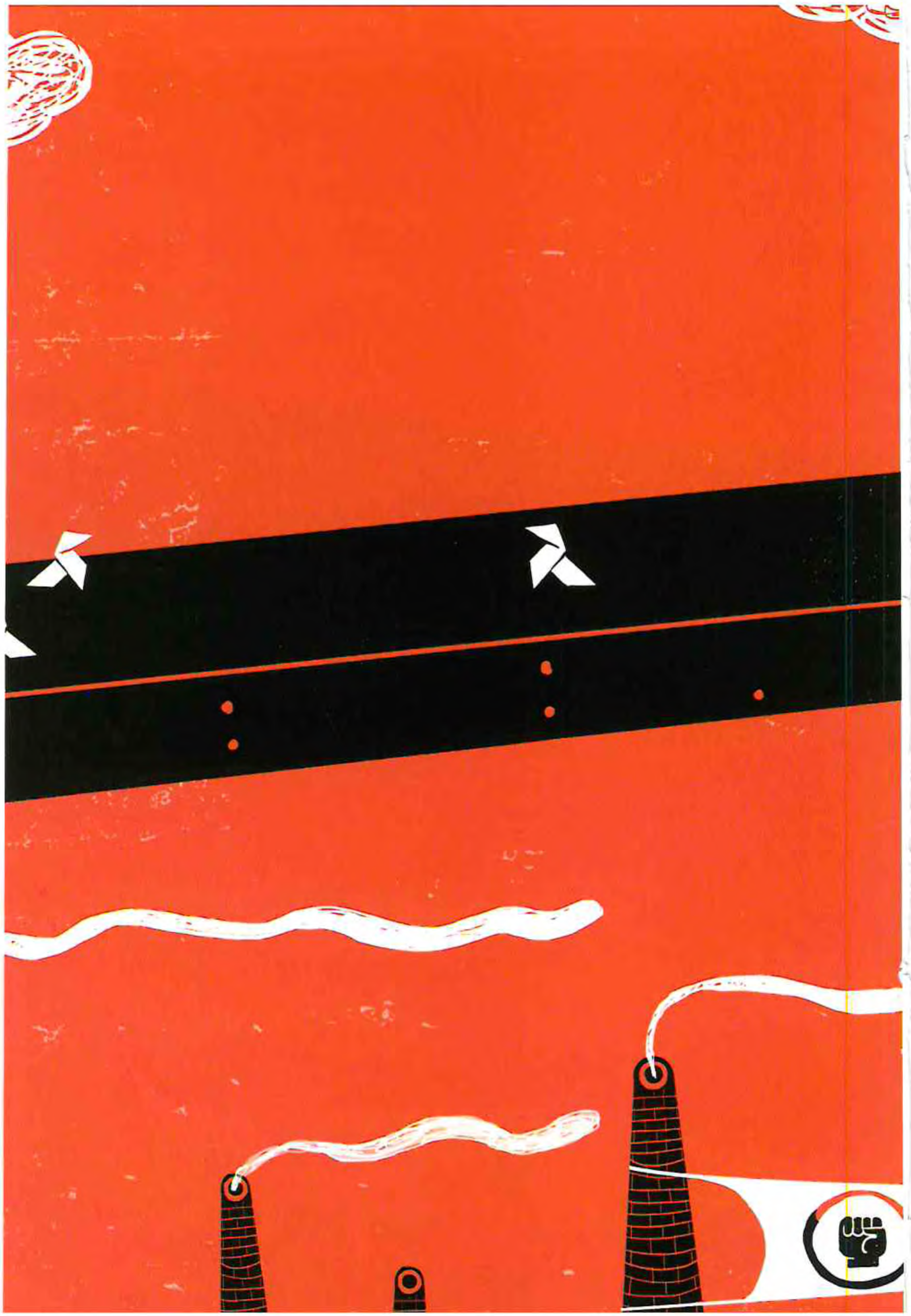

Ursula K. Le Guin

DEVRİMDEN ÖNCEKİ GÜN

İllüstrasyonlar

Arnal Ballester

Çeviri

Ayberk Erkay

inka

Devrimden Önceki Gün
Ursula K. Le Guin

Orijinal Adı | *The Day Before the Revolution*

İnka Kitap | 01 | Edebiyat
Çeviren | Ayberk Erkay
Yayına Hazırlayan | Ahmet Öz
Redaksiyon | Nil Akyıldız
Kapak ve Baskı Öncesi Hazırlık | İnka Kitap

1. Baskı | Ekim 2019 (5000 Adet)

ISBN | 978-605-80295-1-4

Türkçe Yayın Hakkı © İnka Kitap, 2019
Türkçe Çeviri Hakkı © Ayberk Erkay, 2019

Copyright © Ursula K. Le Guin, 1974
Bu kitabın hakları, Akcalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Illustrations © Arnal Ballester, 2018
Bu kitaptaki resimler ilk olarak *Devrimden Önceki Gün*'ün Nórdica Libros tarafından yayımlanan resimli İspanyolca baskısı için hazırlanmıştır. Türkçe yayın hakları, *Oh!Books Literary Agency* (İspanya) & *Kalem Ajans* (Türkiye) aracılığıyla alınmıştır.

İNKA KİTAP
Osmanağa Mah. Halil Ethem Sok.
Yeğiner İş Merkezi A Blok No: 32/28 Kadıköy/İstanbul
Tel: 0216 337 00 09
Yayıncı Sertifika No: 44966
inkakitap@gmail.com

Baskı ve Cilt | Vizyon Basımevi
Matbaa Sertifika No: 28640

Bu kitabın bütün hakları saklıdır. Yayıncının yazılı izni olmaksızın kısmen ya da tamamen ve hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Paul Goodman'ın (1911-1972)

anısına...

Mülksüzler adlı romanım kendilerine Odocular adını veren küçük bir dünya dolusu insan hakkındadır. Adlarını, toplumlarının kurucusu olan, bu romanda geçen olaylardan birkaç nesil önce yaşamış, dolayısıyla burada anlatılan olaylarda fiilen yer almayan fakat her şeyi başlatan kişi olması sebebiyle varlığı örtük olarak her satırda hissedilen Odo'dan almışlardır.

Odoculuk anarşizmdir. Cebinde bombayla gezmek, yani terörizm anlamında bir anarşizm değil, zira kendini hangi isimle yüceltmeye çalışırsa çalışsın bunun adı terörizmdir. Aşırı sağın sosyal-Darwinci ekonomik "liberteryanizmi" anlamında bir anarşizm de değil. İlk ifadesini erken Taocu düşüncede bulan ve Shelley, Kropotkin, Goldman ve Goodman tarafından yorumlanan anarşizm. Anarşizmin başlıca he-

defi otoriter Devlet'tir (ister kapitalist, ister sosyalist olsun); başlıca ahlaki ve pratik ilkesi işbirliğidir (dayanışma, yardımlaşma). Tüm siyasal teoriler arasında en idealist olanı ve bana göre en enteresan olanıdır.

Bu teoriyi, daha önce yapılmadığı üzere, bir roman kurgusu içine yerleştirmek, kendi adıma, aylar boyunca bütün zamanımı ayırmamı gerektiren uzun soluklu ve zor bir işti. Bitirdiğimde kendimi kaybolmuş, sürülmüş, yerinden edilmiş hissediyordum. Bu yüzden, Olasılık Körfezi'nin ötesinden, gölgelerin içinden çıkıp gelerek bir öykü –yaratmış olduğu dünya hakkında değil, kendisi hakkında bir öykü– yazmamı istediği için Odo'ya minnettarım.

Bu öykü, Omelas'ı ardında bırakıp gidenlerden biri hakkındadır.

Boş bira şişesi dolu kasalarıyla taş döşeli sokaklardan geçen kamyonlar gibi ortalığı inleterek nutuk çeken konuşmacının gür sesi, yassı kaldırım taşları misali birbirine bitişmiş insan kalabalığının üzerinde yankılanıyordu. Taviri salonun diğer tarafında bir yerdeydi. Ona ulaşması gerekiyordu. Sımsıkı kenetlenmiş siyah giysili insanların arasından kıvrılarak yol açmaya çalışıyordu kendisine. Ne söylediklerini duyuyor, ne de yüzlerini görebiliyordu; yalnızca alabildiğine yankılanan bir ses ve öne doğru, birbirleri üzerine yığılmış bedenler. Taviri'yi göremiyordu, boyu çok kısaydı. Bir ara tam önünde siyah ceketli koca bir göbek ve geniş bir omuz görür gibi oldu, yolunu kapatıyordu. Taviri'ye ulaşması gerekiyordu. Kan ter içinde kalmıştı. Bütün gücünü toplayıp sıkı bir yumruk savurdu. Sanki taşa vurmuştu yumruğunu, adamın kılı bile kıpırdamadı, fakat yolunu kapatan o devasa

ciğerlerden dışarı savrulan heybetli bir ses, bir kükreyiş, başının üzerinden geçti. Çareyi başını omuzlarına gömmekte buldu. Neyse ki çok geçmeden kükreyişin muhatabının kendisi olmadığını anladı. Herkes bağırıyordu. Konuşmacı bir şey söylemişti herhalde, vergiler ya da karanlıklar hakkında güzel bir şey. Coşkuyla o da katıldı bağıranların arasına "Evet! Evet!" ve sonra kalabalığı yararak Parheo'daki Alay Talim Sahası'nın geniş arazisine çıktı. Akşam göğü, başının üzerinde renk vermeden ufka doğru uzanıyor, etrafını saran kuru, beyaz, tomurcuksuz, uzun boylu otlar rüzgârda sağa sola savruluyordu. Bunlara ne denildiğini bir türlü öğrenememişti. Çiçekler başının üzerinde sallanıyor, her akşam hava kararırken tarlaları döven rüzgâra boyun eğiyorlardı. Koşarak geçti aralarından, yana doğru devrilen boyunları o geçtikten sonra sessizce ayağa dikilip sallanmaya devam ettiler. Taviri, ne zaman giyse bir profesöre ya da film yıldızına benzediği koyu gri, şık takım elbisesiyle uzun otların arasında ayakta duruyordu. Mutlu görünmüyordu ama gülüyor ve ona bir şeyler söylüyordu. Sesini duyunca yaşlar boşandı gözünden ve elini tutmak için ileri doğru uzandı ama durmadı. Duramadı. "Ah Taviri," dedi, "orada işte!" Beyaz otların tuhaf ama hoş kokusu o yürüdükçe ağırlaşıyordu. Dikenli dallar,

"...Konuşmacının gür sesi, yassı kaldırım taşları misali birbirine bitişmiş insan kalabalığının üzerinde yankılanıyordu."

sarmaşıklar vardı ayağının altında, tümsekler, çukurlar vardı. Düşmekten korktu, durdu.

Sabah güneşi, pırıl pırıl gün ışığı tam gözünün içine giriyordu merhametsizce. Panjurları indirmeyi unutmuştu akşamdan. Yan döndü, sırtını güneşe verdi ama sağ tarafının üzerinde rahat edemedi. Boşuna çaba. Gün başlamıştı. İki defa içini çekti, bacaklarını yataktan kaydırıp yere bırakarak doğruldu, üzerinde geceliği, yatağın kenarında kambur vaziyette oturarak ayaklarına bakmaya başladı.

Bir ömür boyunca ucuz ayakkabıların içinde hapsolmuş, ezilmiş ayak parmaklarının kenarları artık neredeyse kütleşmiş, kemikleri çıkıntı yapmış, üzerleri nasır tutmuştu. Tokmağı andıran aşık kemiklerinin üzerinde ince, kuru kırışıklıklar uzanıyordu. Ayak parmaklarının tabanındaki dar düzlükler halen zarafetini koruyordu ama rengi çamura dönmüş ayaklarının üst tarafı birbirine girmiş damarlarla kaplanmıştı. İğrenç bir görüntüydü. Üzücü, moral bozucu. Berbat. Acınası. Denediği bütün sıfatlar uyuyordu, o küçük çirkin şapkalar gibi. Çirkin, evet, o da. Kendine bak, çirkin bir şeyle karşılaş, ne boktan iş! Oysa eskiden, çirkin olmadığı zamanlar, böyle oturur, kendine bakar mıydı hiç? Ne münasebet! İnsanın kendi bedeni bir nesne değildir, bir aksesuar değildir, göz

zevki vermekle yükümlü bir süs eşyası değildir, sensindir o, yalnızca sen, kendin. Ne zaman ki sen olmaktan çıkar, senin olmaya başlar, sahip olduğun bir şey olmaya başlar, sen de o zaman başlarsın işte onun için kaygılanmaya — Sağı solu ne durumda? İdare eder mi? Biraz daha iş görür mü?

"Çok da umurumdaydı," dedi Laia bir hışımla ve ayağa kalktı.

Birden ayağa kalkınca başı döndü. Düşeceğinden korkarak başucundaki komodine uzanıp tutundu. Aklına Taviri'ye uzanmaya çalışması geldi, rüyasında.

Ne söylemişti? Hatırlayamadı. Eline dokunup dokunamadığından bile emin olamadı. Kaşlarını çatıp hafızasını zorladı. Taviri'yi rüyasında görmeyeli uzun zaman olmuştu ama şimdi ne söylediğini bile hatırlayamıyordu!

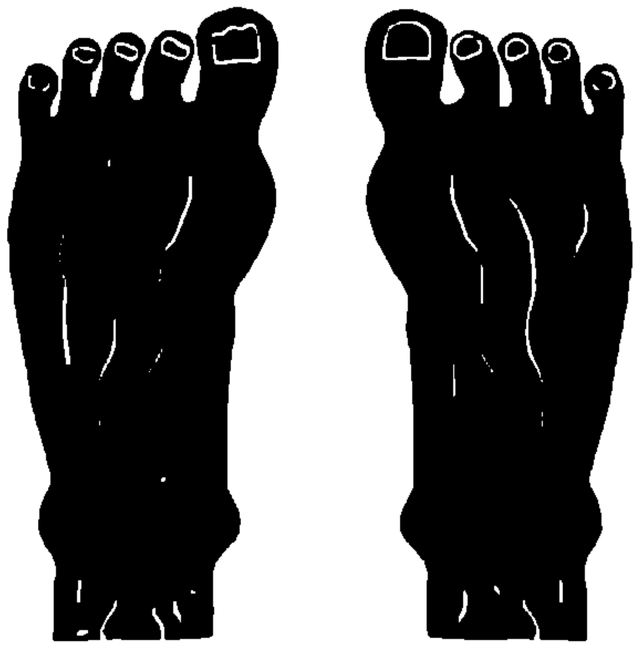

Gitmişti, uçup gitmişti. Üzerinde geceliği, sırtı hafif kambur, kaşları çatık, bir eli komodinde öylece kaldı. Rüyada görmek bir yana, onu en son ne zaman düşünmüştü, "Taviri" olarak en son ne zaman düşmüştü aklına? En son ne zaman söylemişti adını?

Asieo derlerdi ona. Asieo'yla birlikte Kuzey'de hapisteyken. Asieo'yla tanışmadan önce. Asieo'nun mütekabiliyet teorisi. Ah evet konuşmuştu, o kadar çok konuşmuştu ki onun hakkında, her laftan onu çıkarmıştı, her lafı ona getirmişti. Ama hep "Asieo" olarak, soyadıyla, toplumsal bir figür olarak. Tekil şahıs gitmişti, dönmemek üzere gitmişti. Onu tanıyan çok az kişi kalmıştı. Tanıyanların hepsi de hapse düşmüştü zamanında. O günlerde nasıl da gülerlerdi ağlanacak hallerine, bütün arkadaşlar tutuklu, her biri ayrı bir hapishanede. Fakat hapishanede bile değillerdi artık. Hapishanelerin mezarlıklarındaydılar. Ya da bir toplu mezarda.

"Off of," dedi Laia yüksek sesle ve sonra tekrar yatağa gömüldü, çünkü Kale'de geçirdiği, hücrede geçirdiği o ilk haftaların, Drio'daki Kale'de, hücrede geçirdiği dokuz yılın başındaki ilk haftaların, Asieo'nun Yönetim Meydanı'nda çıkan arbedede öldürüldüğünü ve Bindörtyüzler ile birlikte Oring Kapısı'nın öte tarafındaki kireç kuyularına gömüldü-

günü öğrendiği günü takip eden ilk haftaların hatırası bacaklarına ağır geldi. Hücrede. Ellerini kucağında birleştirdi eskiden yaptığı gibi, sol eli yumruk ve sağ avcunun içinde, sağ elinin başparmağı sol elinin işaret parmağının tepesindeki eklemin üzerinde geziniyor, hafifçe bastırarak dolanıyor o yuvarlaklığı. Saatler, günler, geceler. Hepsini düşünmüştü onların, her birini, Bindörtyüzler'den her birini, nasıl yattıklarını, sönmemiş kirecin etlerini ne hale getirdiğini, yakıcı karanlıkta kemiklerin nasıl birbirine dokunduğunu. Kim dokunmuştu ona? Elinin incecik parmakları ne haldeydi şimdi? Saatler, yıllar.

"Taviri, seni hiç unutmadım!" diye fısıldadı ve ne kadar aptalca bir şey yaptığının farkına varıp gün ışığına ve dağınık yatağa geri döndü. Elbette onu unutmamıştı. Dile getirmeye bile gerek olmayan şeylerdi bunlar karı koca arasında. Yerde yine yaşlı, çirkin ayaklarıyla karşılaştı. Hiçbir yere gidememişti, bir çemberin içinde dönüp durmuştu. Gayret ve itirazın buluştuğu bir homurdanma eşliğinde ayağa kalktı ve sabahlığını giymek için banyoya indi.

Genç insanlar, göz alıcı bir müstehcenlikle Ev'in koridorlarında dolaşıyorlardı fakat o böyle şeyler için yaşlanmıştı artık. Kendi görüntüsüyle delikanlıların kahvaltı keyfini bozmak istemedi. Onlar özgürce gi-

yinerek, özgürce sevişerek, geri kalan her şeyde özgürce davranarak büyümüşlerdi, onun gibi değillerdi. Onun tek yapabildiği bunu icat etmek olmuştu. Aynı şey değildi.

Daha biraz önce Asieo'dan "kocam" diye bahsetmişti mesela. Bunu duysalar irkilirlerdi. İyi bir Odocu olarak kullanması gereken doğru sözcük elbette "eş"ti. Gerçi iyi bir Odocu olup da ne olacaktı sanki?

Ayaklarını sürüye süreye koridordan geçti, basamaklardan indi ve tuvalete girdi. Mairo içerideydi, lavaboda saçlarını yıkıyordu. Uzun, gür, ıslak bukleleri hayranlıkla seyretti Laia. Ev'den dışarı o kadar ender çıkar olmuştu ki en son ne zaman doğru düzgün kazınmış bir kafa gördüğünü bile hatırlayamıyordu, ama dolgun saçların altında kalan bir kafaya bakmaktan da hâlâ zevk alıyordu, büyük bir zevk. Kim bilir kaç defa laf yemişti sokakta *uzunsaç, uzunsaç* diye, kim bilir kaç defa çekilmişti o saçlar polisler ya da serseri gençler tarafından, kim bilir kaç defa sıfıra vurulmuştu sırıtan bir askerin usturasıyla, nakledildiği yeni bir hapishanede? Fakat uzamıştı yine, her şeye rağmen uzamıştı baştan, her defasında, önce sıfırdan birkaç tüye, tüylerden buklelere, oradan omuzlara kadar dökülen saçlara... Eski günlerde. Tanrı aşkına, bugün eski günlerden başka bir şey gelmeyecek miydi aklına?

Giyindi, yatağını topladı, mutfağa indi. Güzel bir kahvaltıydı, fakat o kahrolası inmeyi geçirdiğinden beri ağzının tadı bir daha yerine gelmemişti. İki fincan bitki çayı içti, bir meyve aldı ama onu da bitiremedi. Çocukken nasıl da meyve çekerdi canı, gözünü karartıp hırsızlık yapacak kadar çok, sonra Kale'deyken — of yeter artık Tanrı aşkına! Gülümsedi, masada kahvaltı edenlerin ve o sabah mutfak tezgâhının başında duran Aevi'nin iyi dileklerine ve kibar sorularına karşılık verdi. Şeftaliyi gösterip baştan çıkmasına sebep olan Aevi'ydi. "Bak bakalım bende ne var, senin için sakladım." Nasıl reddedebilirdi ki? Küçüklüğünden beri severdi meyveyi, tadına asla doyamazdı; bir keresinde yolu River Street'e düşen bir seyyar satıcının tezgâhından bir tane çalmıştı, altı, bilemedin yedi yaşındaydı. Fakat o sırada herkes öylesine coşkulu bir şekilde konuşuyordu ki şeftaliyi yemesi zordu. Thu'dan haber vardı, gerçek bir haber. Başta görmezden gelmeye meyletti, artık yorulmuştu böyle heyecanlardan ama gazetedeki yazıyı okuduktan, önüne ardına iyice kafa yorduktan sonra derin, mesafeli, tuhaf bir kuşkusuzlukla, Neden, diye düşündü, Neden oldu bu? Üstelik burada değil, Thu'da. Thu bu ülkeden önce harekete geçecek, Devrim ateşi ilk orada yanacak. Sanki fark edermiş gibi! Uluslar orta-

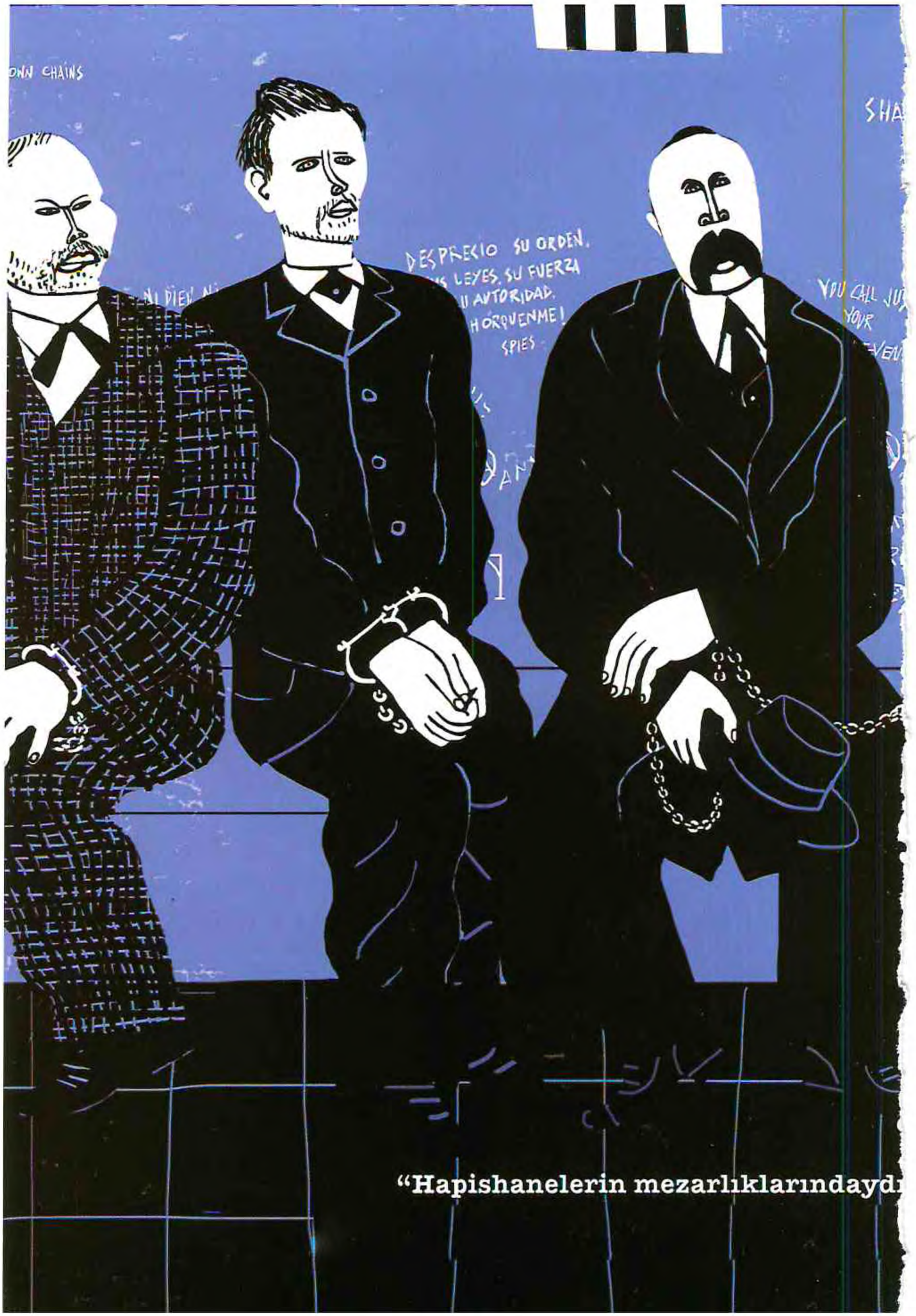

“Hapishanelerin mezarlıklarındaydı

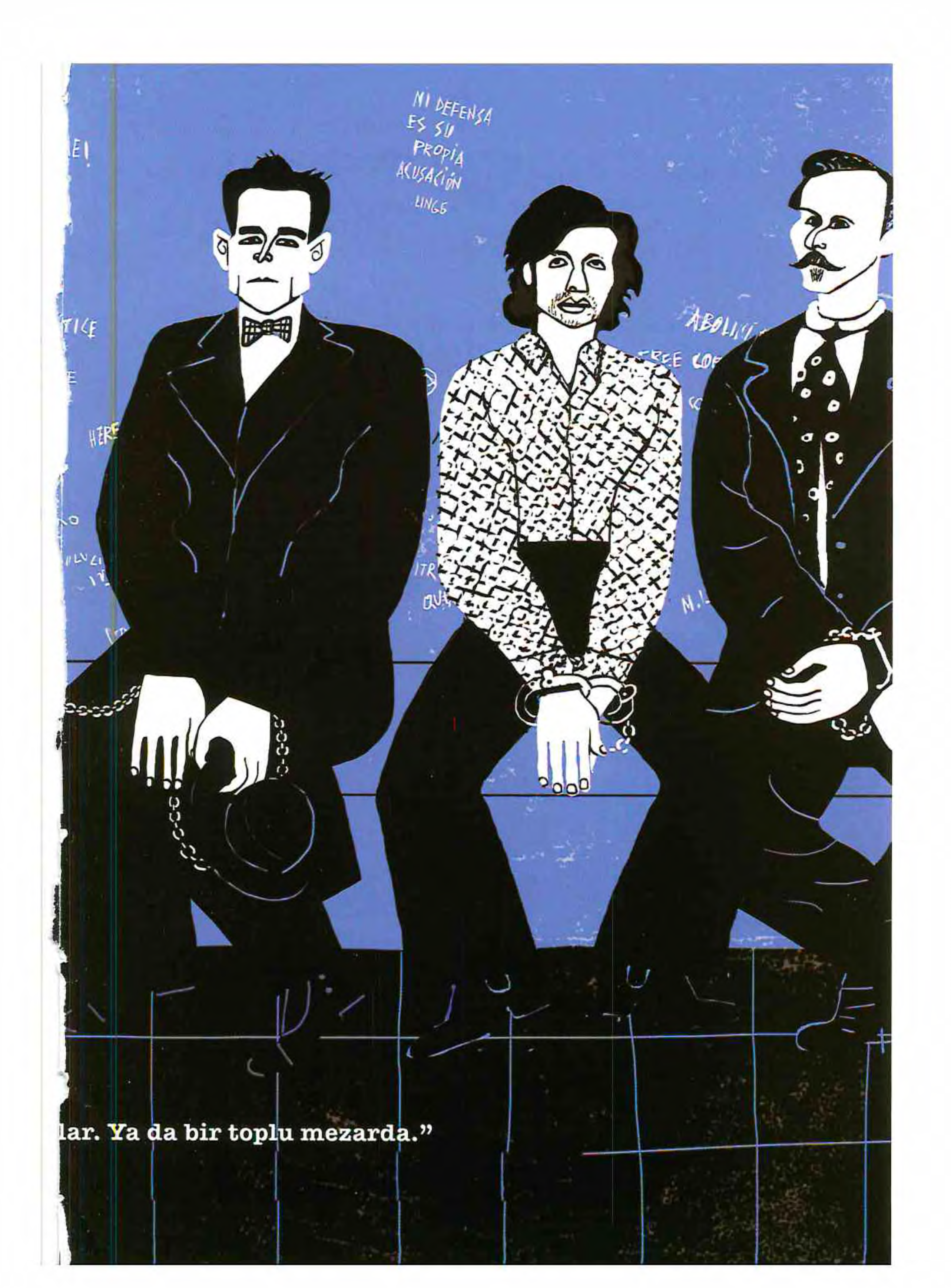

lar. Ya da bir toplu mezarda."

dan kalkacak. Gerçi doğruya doğru, fark ederdi, fark etmişti, içi burkulur gibi oldu, yakınlaşamadı, kıskandı. Aptalca bir şey işte. Sohbete katılmak da gelmedi içinden ve fazla zaman geçirmeden odasına döndü, üzgün hissediyordu kendini. Heyecanlarını paylaşamıyordu bir türlü. Dışında kalmıştı sanki her şeyin, gerçekten dışında kalmıştı. Basamakları güçlükle çıkarken, Kolay değil, diye geçirdi içinden kendine hak verircesine, elli yıldır içindeyken, tam ortasındayken, birden dışında kalmayı kabullenmek hiç kolay değil. Of Tanrı aşkına! Amma sızlandın!

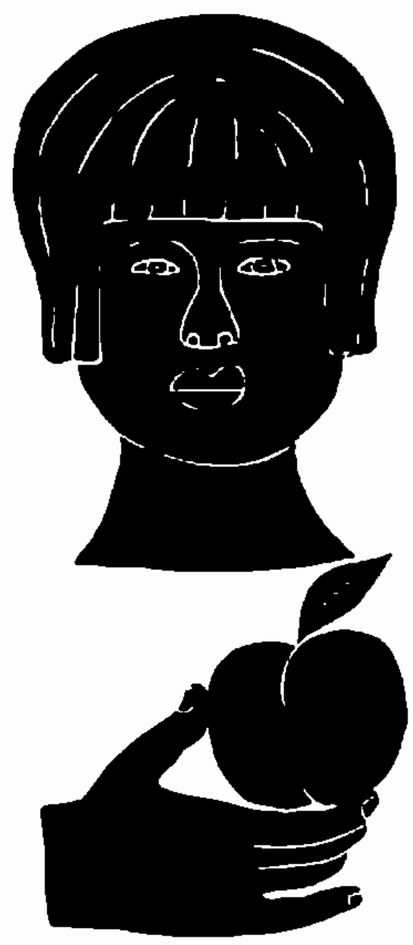

Basamakları ve kendine acımayı ardında bırakarak odasına girdi. Büyük bir odaydı, yalnız başına olmak iyiydi. Büyük bir rahatlıktı. Adil olduğu söylenemezdi ama neyse. Çocuklardan bazıları tavan arasında, bunun kadar bir odada beş kişi kalıyorlardı. Bir Odocu Evi'nde yaşamak isteyenlerin sayısı daima aşıyordu evin imkânlarını. O bu büyük odada tek başına kalıyordu, çünkü inme geçirmiş yaşlı bir kadındı. Belki de Odo olduğu içindi. Odo olmasa, sadece inme geçirmiş yaşlı bir kadın olsaydı bu oda onun olur muydu? Muhtemelen. Kim isterdi ki salyası akan yaşlı bir kadınla aynı odayı paylaşmayı? Yine de emin olmak zordu. Adam kayırma, seçkincilik, lidere tapınma, her taşın altından çıkabiliyor, bir anda ortamı sarabiliyordu böyle şeyler. Tüm bunların kökünün kazınacağı günü görebileceğini de düşünmemişti hiç, mümkün değildi bir nesillik sürede bunu başarmak. Büyük değişimlere yalnızca Zaman vesile olabilir. O gün gelene kadar da burası vardı işte, güzel, büyük, güneşli bir odaydı nihayetinde; bir dünya devrimi başlatmış, salyasını tutamayan yaşlı bir kadın daha ne ister?

Sekreteri, o günün işlerini düzenlemesine yardımcı olmak için bir saat içinde yanına gelmiş olurdu. Ayaklarını sürüye sürüye masaya doğru yürüdü. Bu

güzel, büyük masayı Nio Marangozlar Sendikası armağan etmişti, çünkü her zaman hayalini kurduğu tek eşyanın çekmeceli, üzerinde bir sürü bölmesi olan büyük bir masa olduğunu söylerken birileri kulak misafiri olmuştu... Kahretsin, masanın üzeri kelimenin tam anlamıyla işgal altındaydı, kenarına notlar iliştirilmiş kâğıtlardan masanın üzeri görünmüyordu, çoğunda Noi'nin küçük ama okunaklı el yazısı vardı: Acil. –Kuzey Eyaletleri.– R.T. ile görüşme?

Kendi el yazısı Asieo'nun ölümünden sonra değişmiş, bambaşka bir yazıya dönüşmüştü. Tuhaf bir şeydi bu düşününce. Neticede, ölümünün üzerinden geçen beş yıl içinde bütün bir *Analoji*'yi kaleme almıştı. Bir de mektuplar vardı tabii, kurşuni gözlü, uzun boylu gardiyanın, adı neydi sahi, neyse, iki yıl boyunca gizlice Kale'den dışarı çıkardığı mektuplar. Şimdi *Hapishane Mektupları* diyorlardı onlara, bir düzine farklı edisyonla yayınlanmıştı. Bütün bunları, insanların ona büyük bir "manevi güç"le dolu olduklarını –ki muhtemelen bu tespit, bu satırların yazarının, moralini yüksek tutmak için biraz yüksekten atmış olduğu anlamına geliyordu– söyleyip durduğu mektupları ve hiç şüphesiz şimdiye kadar ortaya koymuş olduğu en kapsamlı eseri olan *Analoji*'yi, hepsini Asieo'nun ölümünden sonra, Drio'daki Kale'de, hücrede yazmıştı.

"Bütün bunları hücrede yazmıştı."

Nihayetinde insanın bir şeyle meşgul olması gerekiyordu ve Kale'de yalnızca kalemle kâğıda müsaade ediliyordu... Fakat bütün bunlar, asla kendine aitmiş gibi hissedemediği, telaşlı, özensiz, eğri büğrü bir el yazısıyla yazılmıştı; kırk beşinde yazılmış olan *Devletsiz Toplum*'un yuvarlak hatlı, simsiyah, güçlü el yazısına hiç benzemiyordu. Taviri giderken yalnızca bedeninin ve yüreğinin arzularını değil, o güzel, okunaklı el yazısını da götürmüştü kireç çukuruna.

Ama ona Devrim'i bırakmıştı.

Hareket'in uğradığı büyük yenilginin ve eşinin ölümünün ardından yola devam etmek, hapishanede çalışmaya, yazmaya devam etmek ne büyük bir cesaret, deyip duruyordu insanlar. Aptallar. Başka ne vardı ki yapılabilecek? Yiğitlik, cesaret... Sahi ne demekti cesaret? Hiçbir zaman anlayamamıştı ne demek olduğunu. Bazıları korkmamak diyordu. Bazıları da korksan bile yine de yola devam etmek. Ama devam etmeyip ne yapılabilirdi ki? Başka bir seçeneği var mıydı insanın?

Ölmek sadece başka bir yöne sapmak demekti.

Eve dönmek istiyorsanız, yola devam etmekten başka çareniz yoktu, "Gerçek yolculuk, geri dönüştür," diye yazarken bunu söylemek istemişti, fakat bunu bir sezgiyle söylemişti ve şimdi bunu bir man-

tığa oturtmakta hiç olmadığı kadar zorlanıyordu. Eğildi, hızlı hareketinin etkisiyle hafifçe çatırdayan kemiklerinden sızlanarak, masanın alt çekmecelerinden birini karıştırmaya başladı. Eline yılların yıpranmışlığıyla kapağı yumuşamış bir klasör denk geldi, bakışın onayına gerek duymadan, dokunuşun sezgisine güvenerek klasörü çekmeceden çıkardı: *Devrimci Dönüşüm Döneminde Sendikal Örgütlenme*. Kitabın yazarı, bu başlığı klasörün üzerine bastırmış, altına eliyle ismini yazmıştı: Taviri Odo Asieo, IX 741. Zarif bir el yazısıydı, her harf biçimli, dolgun ve akıcıydı. Fakat bir ses yazıcısı kullanmayı tercih etmişti. Bütün metin ses yazıcısı çıktısıydı, oldukça yüksek kaliteli bir baskıydı, duraksamalar giderilmiş, kendine özgü konuşması standart bir biçime dönüştürülmüştü. "O" harfini nasıl gırtlağının gerisinden, Kuzey Yakasına özgü

bir tonlamayla söylediğini göremiyordunuz sayfalarda. Klasörün içinde ona ait hiçbir şey yoktu, sadece düşüncesi vardı. Klasörün kapağında el yazısıyla yazılmış soyadından başka eşinden geriye kalmış hiçbir şeyi yoktu. Mektuplarını saklamamıştı, mektup saklamak, duygulara teslim olmak demekti. Zaten hiçbir şey saklamazdı. Birkaç yıldan uzun süre sakladığı hiçbir şey gelmiyordu aklına, elbette viraneye dönmüş bu yaşlı beden hariç, onda mahsur kalmıştı...

Yine başlamıştı ikileştirmeye: "O" ve "bu". Yaşlılık ve hastalık insanı ikileştirmeye, gerçeklerden kaçmaya meyilli hale getiriyordu; zihin diretiyordu, *O ben değilim, o ben değilim.* Ama öyleydi. Mistiklerin zihni bedenden ayırabildiği söyleniyordu, eskiden beri –onlara asla benzeyemeyeceğinin farkında olarak– imrenirdi onlardaki bu şansa. Kaçmak ona göre değildi, hiç olmamıştı. Özgürlüğü burada, şimdide, bedende ve ruhta aramıştı.

Bir kendine acıyor, bir kendini övüyor, oturduğu yerde Asieo'nun ismini elinde tutuyordu, Tanrı aşkına neden yapıyordu bunu? Bakmadan hatırlayamıyor muydu sanki ismini? Nesi vardı? Klasörü dudaklarına götürdü, el yazısıyla yazılmış ismi uzun uzun, doya doya öptü, alt çekmecedeki yerine geri koydu, çekmeceyi kapattı ve kolçaklı sandalyesinde doğrul-

du. Sağ eli karıncalanmıştı. Önce kaşıdı, sonra tiksinerek havada salladı. İnmeden beri tam olarak düzelmemişti. Ne sağ bacağı, ne sağ gözü, ne de ağzının sağ kenarı. Doğru dürüst tutmuyor, işe yaramıyor, karıncalanıyorlardı. Kısa devre yapmış bir robot gibi hissediyordu kendini.

Zaman geçiyor, Noi bir türlü gelmiyordu, kahvaltıdan beri ne yapıyordu?

Birden yerinden kalkınca başı döner gibi oldu ve düşmemek için sandalyenin kolçağına tutundu. Koridordan geçip aşağıya indi, banyoya girdi ve büyük aynada kendine baktı. Ağarmış topuzu gevşemiş, dağılmıştı, kahvaltıya inmeden önce düzgünce toplayamamıştı. Düzeltmek için bir süre uğraştı. Ellerini havada tutmakta zorlanıyordu. Çişini yapmak için koşarak içeri giren Amai onu görünce durdu, "Ben yapayım!" dedi ve o biçimli, kuvvetli, güzel parmaklarıyla, gülümseyerek ve hiç sesini çıkarmadan, kaşla göz arasında sımsıkı, düzgün bir topuz yaptı. Amai yirmi yaşındaydı, Laia'nın yaşının üçte biri bile değildi. Annesi de babası da Hareket'in içindeydi, biri 60 ayaklanmasında öldürülmüştü, diğeri halen Güney Bölgeleri'nde görev yapıyordu. Amai, Odocu Evler'de büyümüştü, Devrim'in içinde doğmuştu, anarşinin kızıydı. O kadar sessiz, o kadar özgür, o kadar

güzel bir çocuktu ki düşününce bile gözleri yaşarıyordu insanın: İşte bunun için çalıştık, bunu istedik, işte buydu, işte burada, hayatta, sevgi dolu, güzel gelecek.

Lavaboların ve klozetlerin arasında, kendi karnından çıkmayan kızı tarafından saçı yapılırken, Laia Asieo Odo'nun sağ gözünden birkaç damla yaş aktı yanağına; ama sol gözü, güçlü gözü yaşarmadı bile, sağ gözün ne yaptığından haberi dahi yoktu.

Amai'ye teşekkür etti ve süratle odasına döndü. Aynada, yakasında bir leke olduğunu fark etmişti. Muhtemelen şeftali suyu. Kahrolası salyasını tutmayı bile beceremeyen yaşlı bir kadın. Noi'ye yakasında salyayla yakalanmak istemezdi.

Temiz gömleğini başından aşağı geçirirken, Noi'yi bu kadar özel yapan şeyin ne olduğunu düşündü.

Sol eliyle yakasının düğmelerini ilikledi, yavaşça.

Noi, zayıf, kaslı, tatlı tatlı konuşan, siyah gözleri, dikkatli bakışlarıyla otuzlarında bir adamdı. Özel olan buydu Noi'de. Bu kadar basitti. Mazide kalan heveslerler. Hiçbir zaman yakışıklı ya da şişman birinden ya da kocaman pazıları olan uzun boylu adamlardan etkilenmemişti, asla, hatta on dört yaşındayken yoldan geçen her götü bokluya âşık olduğu günlerde bile. Esmer, zayıf ve ateşli, doğru formül buydu. Yani Taviri, başka kim olabilir? Bu delikanlı ne zekâ anlamında, ne görünüş olarak Taviri'nin eline su dökebilirdi ama görünen köy kılavuz istemiyordu nihayetinde: Yakasında salya, saçı başı dağılmış halde ona görünmek istemiyordu.

İncelmiş, ağarmış saçlarıyla.

Noi gelmişti bu arada, kapının eşiğinde duruyordu — Tanrım, gömleğini değiştirirken kapıyı bile kapatmamıştı! Ona baktı ve kendini gördü. O yaşlı kadını.

İster saçını tara, ister gömleğini değiştir, ister aynı gömleği bir hafta üzerinden çıkarma, ister saçını açmadan yat, ister altın bir kıyafet geçir üzerine, ister kazınmış kafanı elmas tozuyla kapla, ne fark eder? Ne yaparsan yap fark etmeyecek. Gülünç bir yaşlı kadın, üç aşağı beş yukarı netice aynı.

İnsan, sırf terbiyesi öyle gerektirdiği için, sırf aklı başında olduğu için, sırf başka insanların varlığının farkında olduğu için kendine dikkat eder.

Ve gün gelir bunlar da mazide kalır ve hiç utanıp sıkılmadan, salyasını saçar ortalığa.

"Günaydın," dedi delikanlı kibar sesiyle.

"Merhaba Noi."

Hayır, Tanrı aşkına, bu sırf bir terbiye meselesi olmak zorunda değildi. Terbiyenin canı cehenneme. Sevmiş olduğu adam –yaşını önemsiz kılan adam– öldü diye, cinsellikten haberi yokmuş gibi mi davranmak zorundaydı? Aşağılık, gerici bir zorba gibi gerçeği yok mu sayması gerekiyordu? Daha altı ay evvel, inme geçirmeden önce, erkekleri kendine baktırır, onlara bakmaktan da zevk alırdı. Şimdi başkalarına zevk vermiyor olsa bile, Tanrı aşkına, pekâlâ kendisi zevk alabilirdi!

Altı yaşındayken, babasının arkadaşı Gadeo, akşam yemeğinden sonra babasıyla siyaset konuşmak için kapılarını çaldığında, hemen gider, annesinin çöplükte bulup takması için ona getirdiği altın renkli kolyeyi geçirirdi boynuna. O kadar kısa bir kolyeydi ki hep yakasının altında, kimsenin göremeyeceği bir yerde kalırdı. Ama böyle severdi onu. Orada olduğunu bilirdi. Kapının eşiğindeki basamakta oturur, soh-

betlerini dinler ve Gadeo'nun gözüne güzel göründüğünü bilirdi. Bembeyaz dişleri pırıl pırıl parıldayan, esmer bir adamdı. Bazen ona "güzel Laia" derdi. "Güzel Laia'm da buradaymış!" Altmış altı yıl önce.

"Ne dedin? Kafam yerinde değil. Korkunç bir gece geçirdim." Doğruydu. Her zamankinden bile az uyumuştu.

"Sabah gazeteleri gördün mü diye sordum."

Başını salladı.

"Soinehe'ye sevindin mi?"

Soinehe dün gece itibariyle Thuvian Devleti'den ayrıldığını ilan eden Thu eyaletiydi.

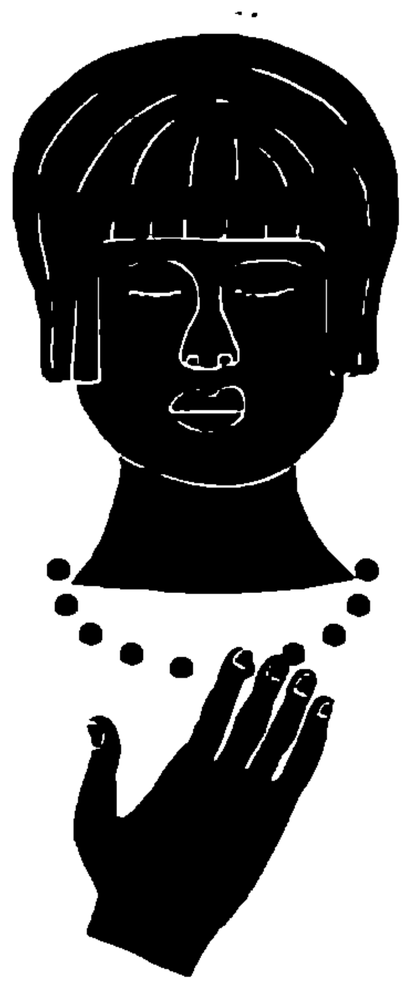

Noi buna sevinmişti. Parıldayan bembeyaz dişleri, heyecanını açığa vuran esmer yüzünü aydınlatıyordu. Güzel Laia.

"Evet. Hassas bir mesele."

"Biliyorum. Ama bu sefer oluyor, gerçekten oluyor. Thu'daki Hükümet'in sonunun başlangıcı bu. Birliklerini Soinehe'ye göndermeye bile cesaret edemediler. Askerlerin ayaklanmaya daha erken katılmasına sebep olmaktan başka bir işe yaramayacağını onlar da biliyor."

Onunla aynı fikirdeydi. O da bu kaçınılmaz neticenin farkındaydı. Ama onunla aynı keyfi paylaşamıyordu. Elde umut etmekten başka bir şey olmadığı için umut etmekle geçen bir ömrün ardından, zaferin tadının nasıl çıkarılacağını unutuyordu insan. İnsanın zaferin tadına varabilmesi için önce umutsuzluğu yaşamış olması gerekiyordu. Umutsuzluğu uzun zaman önce çıkarmıştı hayatından. Zaferlere de elveda demişti bu yüzden. Sadece devam etmişti yola.

"Şu mektupları halledecek miyiz bugün?"

"Halledelim. Hangi mektuplar?"

"Kuzeydekiler'e gönderilecek olanlar," dedi sabırsızlıkla.

"Kuzey'de neresi?"

"Parheo, Oaidun."

Parheo'da doğmuştu, ortasından pis bir nehir ge-

çen o pis şehirde. Yirmi iki yaşına gelene ve Devrim yapmaya hazır olana dek başkente ayak basmamıştı. O günlerde, o ve diğerleri, üzerine daha yeni yeni kafa yormaya başlıyorken, ne kadar toy, ne kadar çocuksu bir şeydi devrim. Daha iyi ücret, kadınlara temsil hakkı talebiyle yapılan grevler. Ücret ve oy – Para ve İktidar– of Tanrı aşkına! Neyse, insan elli yıl içinde az da olsa bir şeyler öğreniyordu hiç olmazsa.

Sonra da bütün öğrendiklerini unutması gerekiyordu.

"Oaidun'dan başla," dedi, sandalyesine otururken. Noi masanın başında, çalışmaya hazırdı. Cevaplaması gereken mektuplardan bölümler okudu. Dikkatini toplamaya çalıştı ve bir mektubu yazdırmayı bitirip bir yenisine başlamasına yetecek kadar iyi iş çıkardı. "Unutmayınız ki kardeşliğinizin bu aşamada karşı karşıya olduğu tehdit... hayır, karşı karşıya olduğu tehlike... tehlike..." Noi öneride bulunana kadar arandı durdu ne söyleyeceğini: "Lidere tapınma tehlikesi mi?"

"Olur. Ve iktidar arayışı içinde olanlar tarafından yozlaştırılmaya müsait olan fedakârlık... Hayır, hiçbir şey fedakârlık kadar — hayır. Of Tanrı aşkına ne demek istediğimi biliyorsun Noi, sen yaz. Onlar da biliyorlar, aynı terane işte, kitaplarımı okumak yetmi-

"Hükümetin sonunun başlangıcı."

Yüreğimizde yeni bir dünya taşıyoruz

yor mu bunlara!"

"Dokunmak istiyorlar," dedi Noi kibarca gülümseyerek ve en merkezi Odocu ilkelerden birini vurgulayarak.

"Tamam ama ben de dokunulmaktan yoruldum. Sen mektubu yaz, ben de imzalayayım, bu sabah uğraşacak halim yok bunlarla." Noi, bakışlarında belli belirsiz bir merak ve endişeyle ona bakıyordu. "Yapmam gereken başka bir işim var!" dedi sinirlenerek.

Noi gittikten sonra masanın başına oturdu ve sırf bir şey yapıyormuş gibi görünmek için masadaki kâğıtları karıştırmaya başladı, çünkü söylemiş olduğu sözlerden ürkmüş, korkmuştu. Başka bir işi yoktu. Başka hiçbir işi olmamıştı. Onun işi buydu, yaşamının özeti. Konuşmalar ve toplantılar ve sokaklar artık geçmişte kalmıştı fakat hâlâ yazabiliyordu ve onun işi buydu. Üstelik yapacak başka bir işi olsaydı, Noi

bunu bilir, programını hazırlar, yapması gerekenleri nazik bir dille hatırlatırdı ona; tıpkı akşama doğru yabancı öğrencilerin ziyarete geleceklerini hatırlatmış olması gibi.

Kahretsin. Gençleri seviyordu, üstelik her zaman bir yabancıdan öğrenilecek şeyler vardı, fakat, yeni yüzler görmekten ve bakışların hedefinde olmaktan usanmıştı artık. Onlardan öğreniyordu, fakat onlar ondan öğrenmiyordu; öğretebileceği her şeyi, yıllar önce, kitaplarından, Hareket'ten öğrenmişlerdi. Sadece bakmaya geliyorlardı, Rodarred'deki Büyük Kule'yi ya da Tulaevea Kanyonu'nu ziyaret eder gibi. Bir anıt, bir doğa harikası. Kendilerinden geçiyor, hayranlıkla onu izliyorlardı. Tabii derhal ağızlarının payını da alıyorlardı: Kendi düşüncelerinizle düşünün! — Anarşizm bu değil, bu obskürantizm. — Özgürlük ve disiplinin birbiriyle bağdaşmayacağını zannediyorsunuz, değil mi? Yedikleri paparayı çocuk gibi boyun eğerek, hatta minnetle kabul ediyorlardı, sanki karşılarında Kâinatın Anası varmış, Büyük Koruyucu Rahim'in putuna adak adamak için gelmişler gibi. O mu! Seissero'daki dokları bombalayan, Başbakan İnoilte'nin suratına yedi bin kişinin önünde küfreden, çıkarı varsa, kendi taşaklarını kesip bronzla kaplayıp, hatıra eşyası diye satar diyen, ortalığı birbi-

rine katan, küfürler savuran, polislere tekme atan, rahiplere tüküren, Yönetim Meydanı'nın ortasına konulmuş, üzerinde A-10 EGEMEN ULUS DEVLETİ BU MEYDANDA KURULMUŞTUR VS. VS. yazan büyük pirinç plakanın üzerine şırrrrr diye işeyen kadın mı! Şimdi kimdi peki, herkesin büyükannesi, iyi kalpli tonton nine, yıllara meydan okuyan kudretli anıt, gelin tapının rahmime! Ateş söndü çocuklar, korkmanıza gerek yok, yaklaşabilirsiniz.

"Hayır, yapmayacağım," dedi Laia yüksek sesle. "Yapmayacağım." Kendi kendine konuştuğunun farkında değildi, çünkü her zaman yaptığı şeydi kendi kendine konuşmak. "Laia'nın görünmez dinleyicileri", böyle söylerdi Taviri ne zaman Laia'nın bir şeyler mırıldanarak odaya girdiğini görecek olsa. "Boşuna zahmet edip gelmeyin, burada olmayacağım," dedi görünmez dinleyicilerine. Ne yapması gerektiğine karar vermişti nihayet. Dışarı çıkması gerekiyordu. Sokağa inmesi gerekiyordu.

Yabancı öğrencileri hayal kırıklığına uğratmak hiç de hoş olmayacaktı şüphesiz. Dengesizlik, tipik ihtiyar davranışı. Odoculuğa aykırı. Alayının üzerine şırrrrrr! Sonunda özgürlüğü tadamayacaksa ne anlamı kalacaktı bütün ömrünü özgürlük için mücadele etmekle geçirmenin? Sokağa çıkıp biraz yürüyecekti.

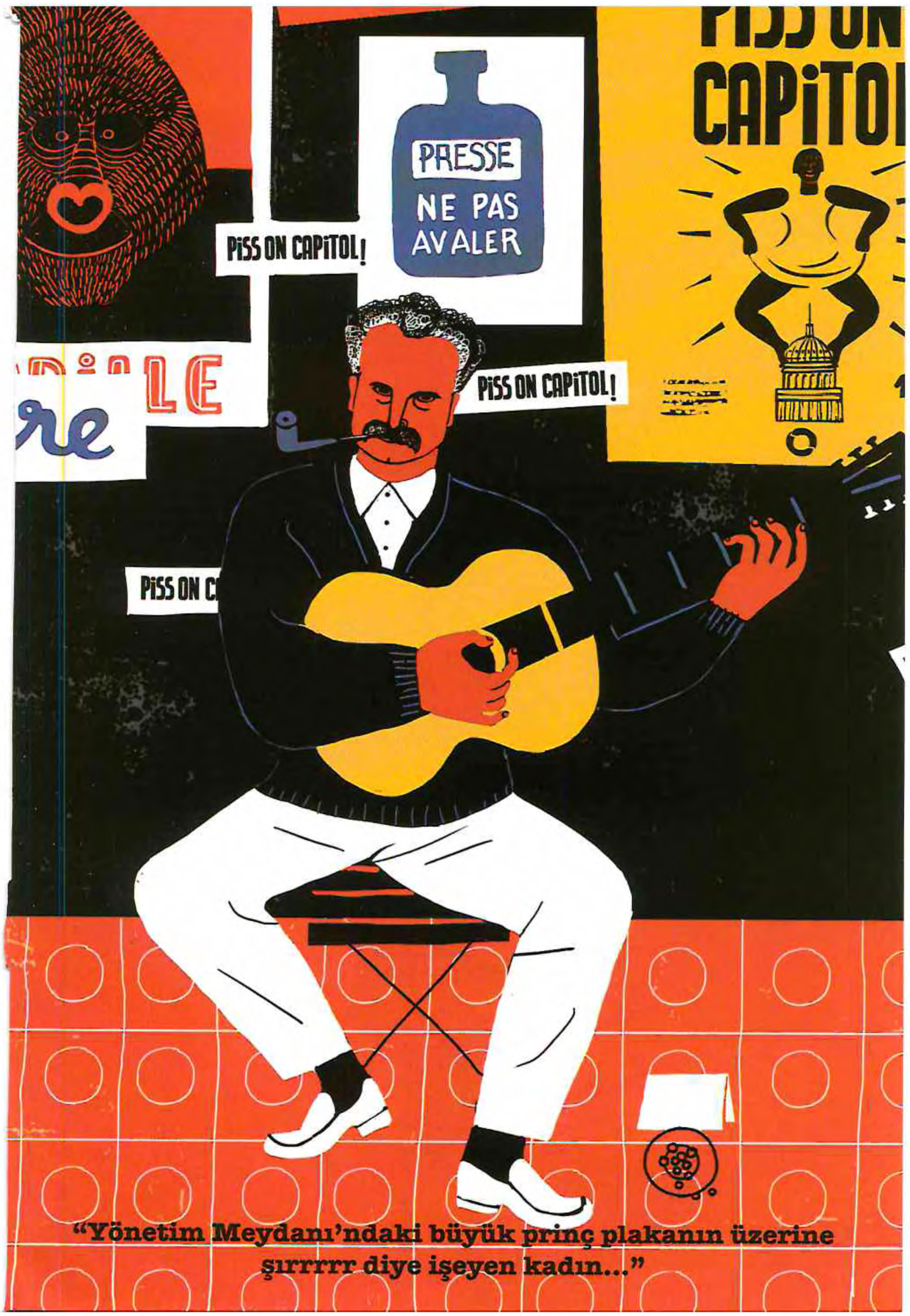

"Yönetim Meydanı'ndaki büyük prinç plakanın üzerine şırrrrr diye işeyen kadın..."

"Anarşist kimdir? Anarşist, seçim yaparak, seçme sorumluluğunu kabul edendir."

Kaşlarını çatmış halde merdivenden aşağı inerken evde kalmaya ve öğrencileri görmeye karar verdi. Sonra dışarı çıkacaktı ama.

Çok genç, çok hevesli öğrencilerdi: Batı Yarımküre'den, Benbili'den ve Mand Krallığı'ndan gelen masum bakışlı, saçları başları dağınık, büyüleyici yaratıklar, beyaz pantolonlu kızlar, uzun kiltli, savaşçı, yabani görünüşlü oğlanlar. Umutlarından bahsediyorlardı. "Mand'da yaşayan bizler Devrim'den o kadar uzaktayız ki belki de çok yakınımızdadır," dedi kızlardan biri arzuyla ve gülümseyerek, "Yaşam Çemberi!" diye ekledi ve ince, uzun, koyu tenli parmaklarıyla çizdiği çemberin içinde karşıtların bir-

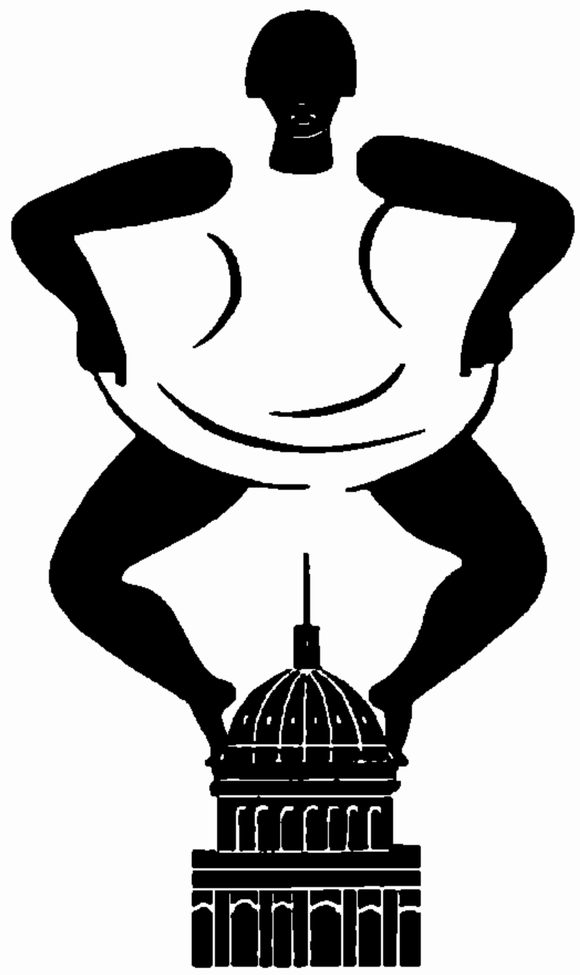

leşmesini gösterdi. Amai ve Aevi, Ev'in konukseverliğinin nişanesi olarak onlara beyaz şarap ve esmer ekmek ikram ettiler. Fakat misafirler alçakgönüllü bir tavırla daha yarım saat bile geçmemiş olmasına rağmen gitmek için ayağa kalktılar. "Hayır, hayır, hayır," dedi Laia, "burada kalın, Aevi ve Amai'yle sohbet edin. Benim oturmaktan her yanım tutuldu, o yüzden kalkıyorum, biraz hareket etmem lazım. Sizlerle tanıştığıma çok memnun oldum, beni görmeye yakında tekrar gelirsiniz, değil mi küçük kardeşlerim?" Yürekleri sevgiyle kucaklaştı, her birini gülerek, koyu tenli körpe yanakların, sevgiyle parıldayan gözlerin, mis gibi kokan saçların tadına vararak öptü ve ayaklarını sürüyerek yanlarından ayrıldı. Gerçekten bir parça yorulmuştu ama şimdi yukarı çıkıp biraz

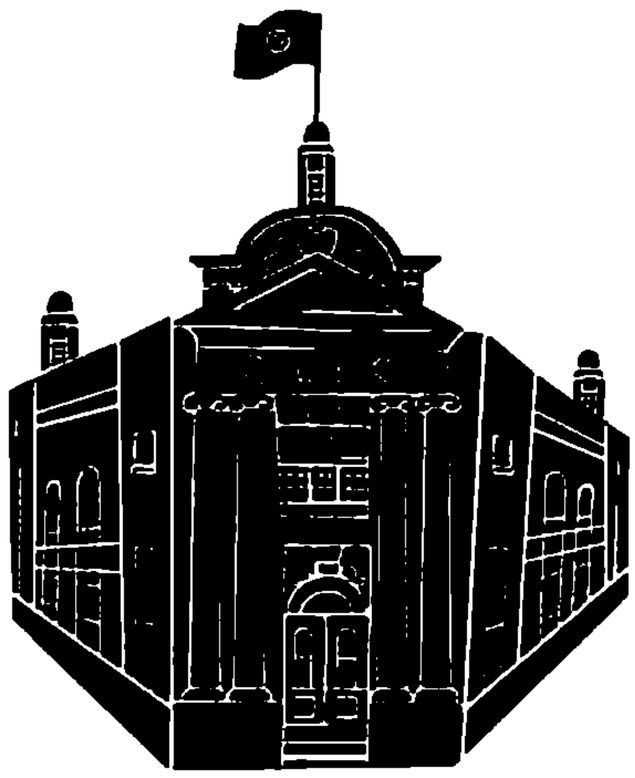

kestirmek yenilmek anlamına gelirdi. Dışarı çıkmak istemişti. Dışarı çıkacaktı. Ne zamandır yalnız başına dışarı çıkmamıştı... Sahiden? Ne zamandır? Kıştan beri! İnmeden önce. Her gün hastalıkla yatıp kalkar oluşuna şaşırmanın anlamı yoktu demek ki. Hapis cezasından farkı yoktu son zamanların. Ömrü dışarıda, sokaklarda geçmişti, orasıydı onun yaşadığı yer.

Ev'in yan kapısından sessizce dışarı çıktı, sebze tarhının yanından geçerek sokağa ulaştı. Eskiden şehrin ekşi kokulu çöplerinin atıldığı dar şerit, güzel bir bahçeye dönüştürülmüştü ve şimdilerde bu bahçede fasulye ve *ceëa* yetiştiriliyordu ama Laia ekip biçmek gibi işlerden hiç anlamazdı. Elbette anarşist toplulukların, geçiş dönemlerinde bile kendi gıdalarını en etkin biçimde temin etmeleri tartışılmaz bir gerekliliktı, fakat bütün bu pisliğin içinde, imalathanelerin arasında, bunun nasıl becerileceğine kafa yormak onun işi değildi. Bunun için çiftçiler ve tarım uzmanları vardı. Onun işi sokaklardı, büyüdüğü ve –hapiste geçen on beş yılı saymazsak– ömrü boyunca yaşadığı, gürültülü, pis kokulu, taş kaldırımlı sokaklar.

Sevgi dolu bakışlarla Ev'i seyretti dışarıdan. Bu-ranın vakti zamanında bir banka olarak inşa edilmiş olması, Ev'in şimdiki sakinleri için ayrı bir memnuniyet vesilesiydi. Erzak çuvallarını bombalara dayanık-

lı para kasalarında saklıyor, elma şaraplarını kiralık şahıs kasalarında yıllanmaya bırakıyorlardı. Sokağa bakan tumturaklı sütunların üzerine kazınmış harfler halen okunabiliyordu: "Ulusal Yatırımcılar ve Tahıl Üreticileri Bankalar Birliği". Hareket, isimlere kıymet vermemişti hiç. Bayrakları yoktu. Sloganlar ihtiyaç halinde ortaya çıkıp sonradan tarihe karışıyordu. Sadece Otorite'nin gözüne sokmak için duvarlara ve kaldırımlara çizilen Yaşam Çemberi başından beri varlığını sürdürüyordu. Fakat kimsenin isimleri umursadığı yoktu, neye ne isim verilirse kabul ediyorlar ya da aldırmıyorlardı, gülünç duruma düşmekten korkmuyorlardı, tespit edilmekten, hapse atılmaktan korkuyorlardı. Bu yüzden, bütün kooperatif Evler arasında en çok bilinen ve geçmişi en eskiye dayanan ikinci ev olan bu Ev'e Banka ismi uygun görülmüş, böyle bilinir olmuştu.

Geniş ve sessiz bir sokağa bakıyordu ama sadece bir blok ötede büyük bir pazar yeri olan Temeba başlıyordu; şimdilerde sebze satılan, kullanılmış elbiselerin el değiştirdiği, sefil gösterilere sahne olan, bir zamanların meşhur psikojenik ve teratojenik ilaç karaborsası. O mazide kalmış, yiyip içen insanlarla dolu, cıvıl cıvıl günlerinden eser yoktu, geriye sadece yarı felçli alkolikler, bağımlılar, kötürümler, işporta-

cılar, beşinci sınıf orospular, tefeciler, kumarhaneler, falcılar, vücut geliştirme salonları ve leş gibi pansiyonlar kalmıştı. Laia, suyun akıp yolunu bulması misali, Temeba'ya doğru yöneldi.

Şehirden hiçbir zaman korkmamış, şehri hiçbir zaman hor görmemişti. Burası onun ülkesiydi. Devrim başarılı olursa, bunun gibi varoşlar tarihe karışacaktı. Ama sefalet sürecekti. Sefalet, israf, zulüm her zaman var olacaktı. İnsanın tabiatını değiştireceğine yönelik bir iddiada asla bulunmamıştı ya da kendi canlarını yakmasınlar diye kötü şeyleri çocuklarından gizleyen bir anne olacağını asla iddia etmemişti. Her şey olabilirdi ama bu asla. İnsanların seçme özgürlüğü oldukça, sinek ilacı içmek ya da kanalizasyonda yaşamak onların tercihiydi, onların bileceği işti. Elbette bu "iş", İş dünyasına ait bir mala, bir kâr kaynağına, başkaları üzerinde bir iktidar aracına dönüşmediği müddetçe. Daha dünyadan bile haberi yokken hissetmişti bunu, ilk bildirisini yazmadan önce, Parheo'dan ayrılmadan önce, "başkent"in ne demek olduğunu öğrenmeden önce, altı yaşındaki diğer çocuklarla birlikte, kabuk bağlamış dizlerinin üzerine çöküp kaldırımlarında misket yuvarladığı River Street'in ötesine geçmeden önce, daha o zamandan biliyordu: O ve diğer çocuklar ve onun ailesi ve onların aileleri ve sarhoşlar ve

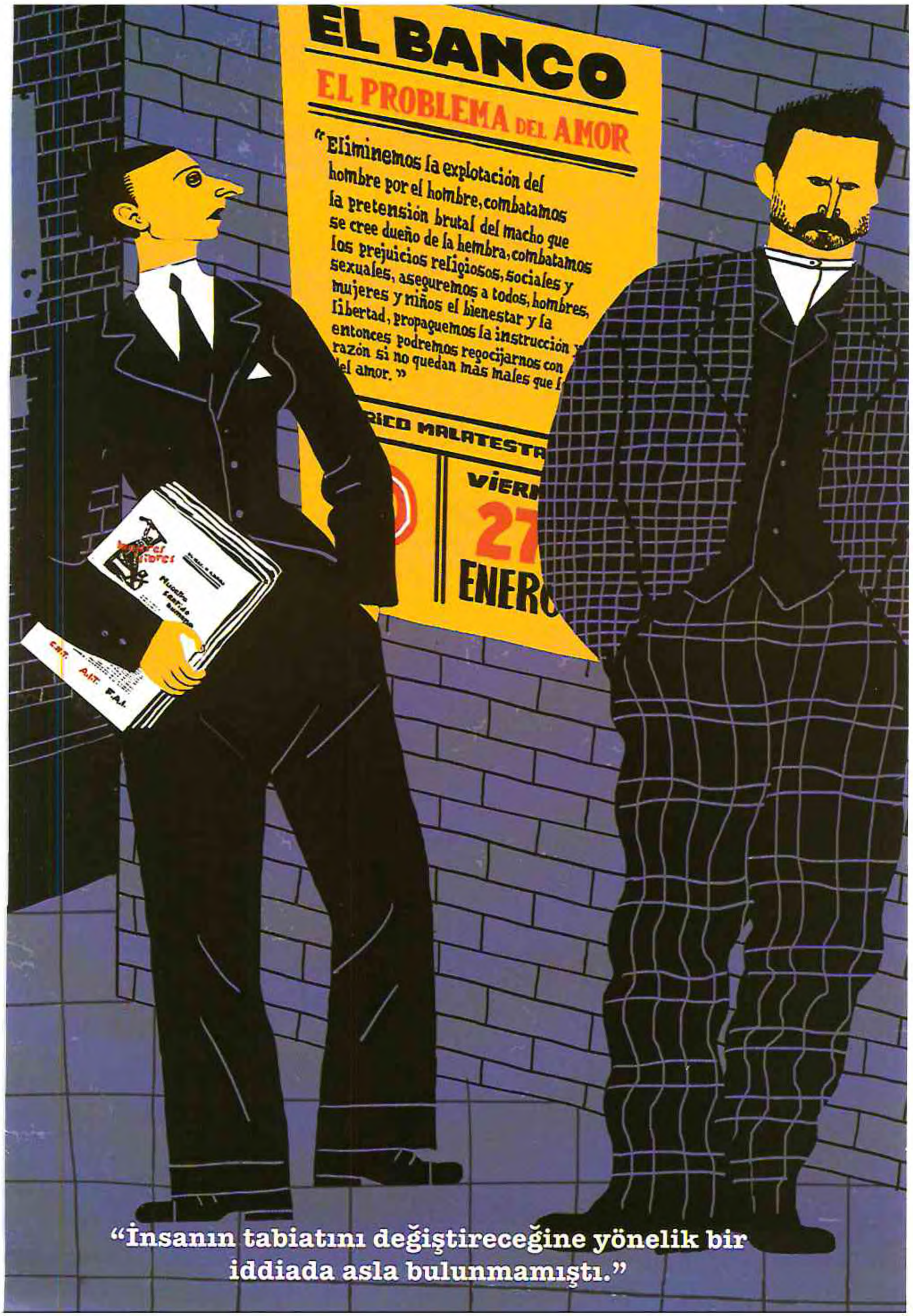

"İnsanın tabiatını değiştireceğine yönelik bir iddiada asla bulunmamıştı."

fahişeler ve bütün River Street bir şeyin zeminiydi; temeliydi, gerçekliğiydi, kaynağıydı. Fal taşı gibi açılmış gözlerle "Medeniyeti çamura gömmek mi senin niyetin?" diye bağırıp çağıran saygın insanlara izah etmek için yıllarını harcamıştı: Sahip olduğunuz tek şeyin çamur olduğunu düşünün, eğer Tanrı'ysanız bu çamurdan insan yaratırsınız, eğer insansanız, içinde insanların yaşayabileceği evler yaratırsınız. Fakat kendilerinin çamurdan daha değerli olduğunu düşünen insanlar bunu anlamamıştı. Laia, gürültülü sokakta, yolunu arayan su, çamuru arayan çamur gibi kalabalığın arasında ilerliyordu, yaşlılığının o çirkin acizliğini evde bırakmıştı. Bakımsız, harap olmuş, boyalı saçlarıyla ayakta uyuyan orospular, sebzelerini satmak için bağıran, canından bezmiş, tek gözlü kadın, etrafında dolanan sinekleri öldürmeye çalışan yarım akıllı dilenci, hepsi onun ülkesinin kadınlarıydı. Ona baktılar, hepsi üzgündü, iğrenç, berbat, acınası, çirkin. Onun kız kardeşleriydi hepsi, onun halkıydı.

Kendini iyi hissetmedi. Sokakların gürültüsü ve telaşı içinde, yakıcı yaz güneşinin altında, tek başına bu kadar uzağa, dört beş blok öteye gitmeyeli uzun zaman olmuştu. Koly Park'a, Temeba'nın sonundaki üçgen biçimli pis çimenlik alana gitmek, orada her zaman oturan yaşlı adamlar ve yaşlı kadınların yanına

oturmak, orada oturmanın ve yaşlı olmanın ne demek olduğunu görmek istemişti ama çok uzaktı. Şimdi geri dönmezse, başı olmadık bir yerde aniden dönebilirdi, düşmekten korktu, yere düşmekten ve düştüğü yerde kalmaktan ve yere düşmüş zavallı yaşlı kadını görmek için başına toplanan insanlara aşağıdan bakmaktan. Arkasını döndü, gayret gerektiren adımlarla ve kendinden iğrenerek eve doğru yürümeye başladı. Yüzünün kıpkırmızı olduğunu hissedebiliyordu, birden kulakları çınlamaya başladı. Biraz fazlaydı bu kadarı, gerçekten düşüp kalacağını düşündü. Gölgede kalmış bir kapı eşiğini gözüne kestirdi, zor da olsa oraya ulaşmayı başardı, dikkatlice çömeldi, oturdu ve rahat bir nefes aldı.

Hemen yanı başında, köhne, tozlu bir tezgâhın arkasında sesini çıkarmadan oturan bir meyve satıcısı vardı. Bir sürü insan gelip geçti önlerinden. Kimse bir şey satın almadı adamdan. Kimse ona bakmadı. Odo, kimdi ki Odo? Meşhur devrimci, *Komünite*'nin, *Analoji*'nin ve daha nicesinin yazarı. Peki o, o kimdi? Bir varoşta, pis bir kapının eşiğinde oturmuş, kendi kendine konuşan, saçları ağarmış, kırmızı suratlı, yaşlı bir kadın.

Doğru muydu bu? Bu gerçekten o muydu? Gelen geçenin gördüğü buydu şüphesiz. Fakat bu o muydu,

kendisi miydi, meşhur devrimci vesaire, bundan fazlası var mıydı? Hayır. Yoktu. Peki o kimdi öyleyse?

Taviri'yi sevmiş olan kadın.

Evet. Doğru. Ama yeteri kadar değil. Geçmişte kalmıştı bu, o uzun zaman önce ölmüştü.

"Kimim ben?" diye sordu Laia görünmez seyircilerine. Cevabı biliyorlardı ve tek bir ağızdan ona cevap verdiler. O, yaz sonu güneşi şehri kavururken bir kapının eşiğinde, bir basamakta oturmuş, River Street'in altın renkli pusunu bakışlarıyla delen, altı yaşında, on altı yaşında, dizleri kabuk bağlamış, gözü kara, huysuz, hayalleriyle büyüyen, dokunulmamış, dokunulmaz küçük kızdı. Kendisiydi. Ve yorulmak bilmez işçi ve düşünür, doğru, bu da oydu ama damarda atan bir pıhtı o kadını alıp götürmüştü ondan. Ve sevgili, yaşamın dalgalarında kulaç atan âşık, bu da oydu ama Taviri ölürken o kadını alıp götürmüştü yanında. Geriye hiçbir şey kalmamıştı, gerçekten, temelden başka hiçbir şey kalmamıştı. Eve dönmüştü, evi hiç terk etmemişti. "Gerçek yolculuk, geri dönüştür." Toz ve çamur ve varoşlarda bir kapı eşiği. Ve ötesinde, sokağın sonunda, gece çökünce rüzgâra boyun eğen, uzun boylu, kuru otlarla dolu bir alan.

"Laia! Ne yapıyorsun burada? İyi misin?"

Ev'de yaşayanlardan biri, başka kim olabilir, iyi bir

kadın, biraz tutucu, haddinden fazla geveze. Onu yıllardır tanıyor olmasına rağmen adını çıkaramadı bir türlü. Kadının onu eve götürmesine izin verdi, kadın bütün yol boyunca konuştu. Laia, geniş, serin salonda (burada bir zamanlar vezne memurları, silahlı güvenlik görevlilerinin gözetiminde, parlak gişelerin ardında para sayarlardı) bir sandalyeye oturdu. Yalnız kalmak istemesine rağmen merdivenleri tırmanmayı henüz gözü kesmiyordu. Kadın konuşmayı sürdürüyor, salona durmadan heyecanlı başka insanlar giriyordu. Anlaşılan bir gösteri hazırlığı yapılıyordu.

"Yarın mı? Ah, ben yarın burada olmayacağım."

IS COMING
WITH
EMMA GOLDMAN
GEORGE ENGEL
ADOLPH FISHER
BARTOLOMEO VANZETTI
NICOLA SACCO
SALVADOR PUIG ANTICH
ALBERT PARSONS
ÉLISÉE RECLUS
FRANCESC FERRER I GUARDIA
FRANCISCO ASCASO
DURRUTI
CAMILO BERNERI
CONCHA LIAÑO
RAMÓN ACIN
GEORGES BRASSENS
LUCÍA SÁNCHEZ SAORNIL
ERRICO MALATESTA
GENERAL STRIKE!
GENERAL STRIKE!
GENERAL STRIKE!
GENERAL STRIKE!
GENERAL STRIKE!
GENERAL STRIKE!

Thu'da olaylar öylesine hızlı ilerliyordu ki ateşi buraya kadar ulaşmıştı, bir şeyler yapmak gerekiyordu. Ertesi gün, hayır, hemen yarın bir yürüyüş düzenlenecekti, büyük bir yürüyüş, Eski Şehir'den Yönetim Meydanı'na, her zamanki güzergâh. "Yeni bir Dokuzuncu Ay İsyanı," diye bağırdı ateşli bir delikanlı, bir yandan gülüyor, bir yandan Laia'ya bakıyordu. Dokuzuncu Ay İsyanı olduğunda henüz doğmamıştı bile, tarihten ibaretti bütün bunlar onun için. Şimdiyse kendi tarihini yazmak istiyordu. Salon dolup taşmıştı. Yarın sabah, saat sekizde, genel bir toplantı yapılacaktı bu salonda. "Sen konuşmalısın Laia."

"Yarın mı? Ah, ben yarın burada olmayacağım," deyiverdi birden. Ricada bulunan her kimse gülümsedi, bir diğeri güldü, Amai ise şaşkın bir ifadeyle sağa sola bakıyordu. Konuşmaya ve bağırmaya devam ediyorlardı. Devrim. Niye böyle bir şey söylemişti ki? Doğru olsa bile, Devrim'e bir gün kala söylenecek şey miydi bu?

Biraz daha oturdu, sonra yerinden kalkacak gücü kendinde buldu ve salonda bir yandan planlar yaparak, coşkuyla kendilerinden geçmekle meşgul insanların arasından fark edilmeden sıyrılmayı başardı. Koridordan geçti, merdivene ulaştı ve basamakları birer birer çıkmaya başladı. "Genel grev," önce tek

bir ağızdan, sonra iki, sonra on ağzından birden bu sözler yükseldi aşağıdan, geride bıraktığı salondan. "Genel grev," diye mırıldandı Laia, merdiven arasındaki boşlukta soluklanarak. Yukarıda, ileride, odasında, ne bekliyordu onu? Şahsi inme. Espri işte, idare eder. Ara boşluğun ardından yeniden başlayan basamakları tırmanmaya başladı, birer birer, bir basamağı iki adımda alarak, küçük bir çocuk gibi. Başı dönüyordu ama artık düşmekten korkmuyordu. İleride, hemen orada, kuru beyaz çiçekler salınıyor, akşama karışmış açık arazide fısıldaşıyorlardı. Yetmiş iki yaşındaydı ve onlara ne denildiğini öğrenecek zamanı hiç olmamıştı.

Ursula Le Guin, ilk olarak 1974 yılında Galaxy Science Fiction dergisinde yayınlanan öyküsü *Devrimden Önceki Gün*'de, artık bir klasik haline gelen muhteşem romanı *Mülksüzler*'de resmettiği anarşist toplumun temellerinin atıldığı Devrim'e önderlik eden Odo'nun hikâyesini anlatıyor. Devrim'den önceki günün hikâyesini...

"Le Guin kalemini nadiren rastlanan ahlaki ve psikolojik bir entelektüellikle kullanıyor... masallar yazıyor: olağanüstü bir giriftliğe ve muazzam bir yaratıcılığa sahip masallar."

- Newsweek -

"Ursula Le Guin'in anlatısı ışık ve zekâ saçıyor. Öykü edebiyatını şiir seviyesine ulaştırmayı ve alegorinin yoğunluğunda sıkıştırmayı başarıyor."

- Jonathan Lethem -

"Muhteşem bir öykücü... Anlatısı, Borges'de olduğu gibi, spekülatif kurgu ile gerçekçilik arasında yükselen duvarlardaki çatlaklarda hayat buluyor."

- San Francisco Chronicle Book Review -

"Le Guin'in yaptığı şeyi yapabilecek başka birini tanımıyorum. Onun yazdıkları muhteşem derecede yalın ve gün ışığı kadar berrak, Buddha'nın gülüşü gibi: neşeli bir ciddiyete sahip, bir şakadan ibaret olan hayattan zevk alıyor. Le Guin aşk hakkında yazıyor, saflık ve yalınlıkla aşkı ve aşkın zapt edilmeyi reddedişini kaleme alıyor ve bunu çok güzel bir şekilde yapıyor."

- Nicola Griffith -